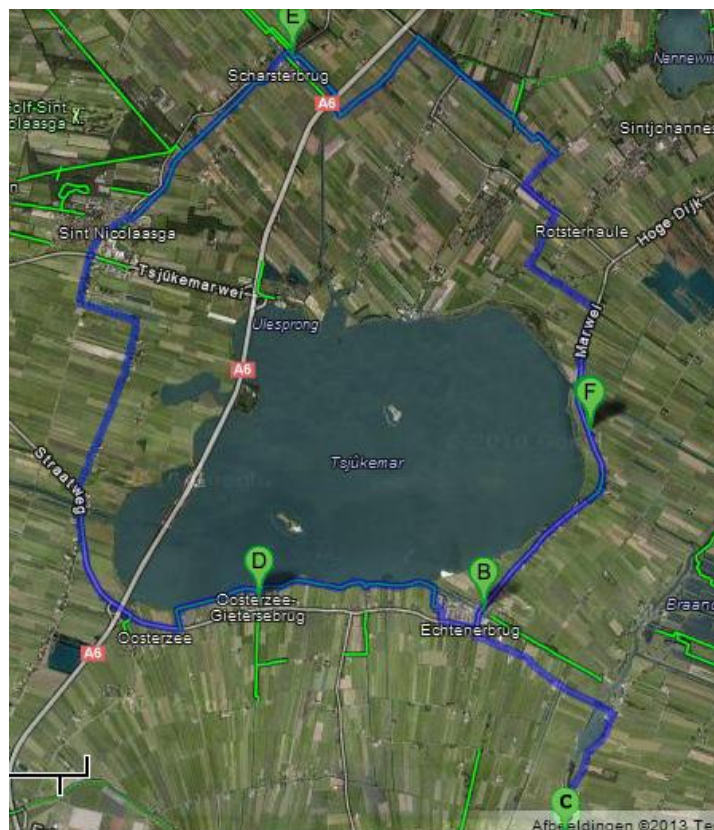

KAART OP PAGINA 5

Melkroute is een initiatief van
Boerderij Recreatie in samenwerking met
ondernemers rond het Tjeukemeer

Melkroute inspireert mensen de essentie van onze melkerfgoed & cultuur in het hedendaagse te ontdekken en werpt een frisse blik op de toekomst van melk.

In Melkroute laten Boerderij Recreatie en ondernemers rond het Tjeukemeer ons reizen langs de rijke ontstaansgeschiedenis van melk. Samen met de lokale gemeenschap in Friesland laten zij ons ervaren hoe rijk, inspirerend en verrassend innovatief ons agrarische erfgoed is. Zij ontwikkelen wandel- vaar en fietsroutes langs melkkathedralen waar men onder begeleiding van landschapsarchitecten, dichters, biologen, filosofen doorheen reist, zodat we op een andere manier naar dat landschap kunnen kijken. In melkfabrieken of op boerenbedrijven ontwikkelen zij performances waarin story tellers optreden, schrijvers, acteurs, en muzikanten. Dit alles in samenwerking met mensen uit de lokale gemeenschap, als een communal art work. Het gaat hierbij om de ontmoeting, omdat wij geloven dat in het doorgeven van tradities begrip, zelfkennis en nieuwe waardering kan ontstaan. Traditie als gids voor de toekomst. Precies zoals de Zeeuwse boeren trots de rijkdommen van hun land met zijn ouders deelden. Men onderschat wel eens hoe invloedrijk melk is geweest voor de ontwikkeling van onze nationale identiteit en hoe groot de economische stimulans is die ervan uitgaat. Nog steeds bereiken onze melkproducten de verste uithoeken van de wereld en groeien er hele generaties mee op.

Doel

Het doel is het ontsluiten van de geschiedenis van de **melkkathedralen** en de werkelijkheid en het gebeuren rondom melk bij de mensen onder de aandacht te brengen, doordat de mens vaak niet weet wat er in de zuivelfabriek gebeurt. De bedoeling is om de mensen te betrekken bij de geschiedenis, waardoor de melkfabrieken en alles rondom melk transparanter en begrijpelijk wordt.

De hele keten is vrij duidelijk: 1. Boerderij, 2. Vervoer, 3. Fabriek, 4. Vervoer naar de winkel, 5. Winkel. Dit is de cirkel waarbij alles redelijk transparant is, maar waarbij de fabriek niet transparant is, wat gebeurt met de melk?

Bijvoorbeeld in Friesland is een rijke historie aan **melkkathedralen** aanwezig. De meesten zijn ontstaan uit coöperaties en hebben veel werkgelegenheid verschaft, daardoor is er veel geschiedenis bewaard gebleven.

Melkroute wandel- vaar en fietsroutes

De Melkroute - tours zijn safari's die mensen uitnodigd te wandelen, te varen en te fietsen langs de Friese Melkkathedralen. Boerderij Recreatie en ondernemers rond het Tjeukemeer ontwikkelen wandel- vaar en fietsroutes langs melkkathedralen waar men onder begeleiding van landschapsarchitecten, dichters, biologen, filosofen doorheen reist, zodat we op een andere manier naar dat landschap kunnen kijken. In melkkathedrale of op boerenbedrijven ontwikkelen zij performances waarin story tellers optreden, schrijvers, acteurs, kunstenaars en muzikanten.

Om de werkwereld te herontdekken, met de hotspots van de (voormalige) melkindustrie uit Friesland als leidraad. Inspirerende verhalen van bewoners, ooggetuigen en deskundigen illustreren de impact van de melkkathedralen in Friesland: stedenbouwkundig, planologisch, economisch, sociaal en cultureel. De ankerpunten van de tours zijn het agrarische erfgoed, maar door de ontmoetingen vermengt Melkroute zich ook met de actualiteit in de stad en platteland.

De tour is niet alleen een recreatieve en afstandelijke bezichtiging. Ze is aanleiding voor interactie met winkeliers, buurtbewoners, ondernemers, wetenschappers en nieuwe gebruikers van het erfgoed, om deelnemers te bewegen met een onderzoekende geest de wortels van de maatschappelijke ordening en samenhang te laten verkennen. De melktours eindigen dan ook met meer mensen dan ze beginnen: passanten en toevallige gesprekspartners worden uitgenodigd mee te reizen, en zich zo bij Melkroute aan te sluiten.

B. De eendracht

In 1899 werd besloten om een melkfabriek in Delfstrahuizen op te richten. Net als de meeste melkfabrieken werd opgericht in een coöperatie. In oktober kwam de eerste melk de fabriek uit. De melkverwerking liep goed en in 1904 werd er toegetreden door Frico. Het had niet veel gescheeld of de melkfabriek was een graanmalerij geworden in 1914 door de crisis. In totaal is de fabriek twee keer verbouwd en uitgebreid. Op 29 oktober 1965 werd de fabriek gesloten, in die tijd werden vele melkfabrieken gesloten. De fabriek werd in tweeën opgesplitst, in 1981 werd het eerste deel weer in gebruik genomen en in 1986 volgde het tweede gedeelte. In 1997 is er een echtpaar eigenaar geworden van het pand en sindsdien is hier een hotel-restaurant gevestigd.

C. De Volharding

In 1903 werd de volharding gebouwd in Langelille. De fabriek kwam in de plaats van de Coöperatieve stoomzuivelfabriek 'De Volharding' die in 1894 daar haar deuren had geopend. Op 21 juni 1974 viel de schoorsteen na dat 5 jaar eerder de fabriek sloot. Tegenwoordig wordt het pand gebruikt door een transportbedrijf.

D. Stoomzuivelfabriek 'Lemsterland'

In 17 augustus 1891 werd er een vergunning afgegeven om de nieuwe fabriek om een kaas- en roomboterfabriek te bouwen op de toenmalige grietersevaart. De Particuliere N.V Stoomzuivelfabriek "Lemsterland" te Oosterzee ging op 14 april 1892 van

start. In 1894 ging de fabriek failliet en werd hij verkocht door de schuldeisers. Op 2 maart 1903 werd de koopakte gepasseerd en de volgende dag begon de fabriek weer met draaien. De fabriek werd verbouwd en kreeg in 1926 een geheel nieuw aanzicht. De dorpsbewoners spraken over 'de nije fabryk'. Op 18 maart 1978 werd de busmelkontvangst stopgezet, hierna werd het met tanks gedaan. De fabriek werd omgetoverd voor een productie van Gouda 4kg en Amsterdammers kazen. 1 juli 1993 werd de fabriek gesloten, nadat hier in oktober het jaar ervoor positief op werd geadviseerd. De fabriek is afgebroken en de schoorsteen is op de plek van de oude fabriek blijven staan in Oosterzee als eerbetoon voor de rijke geschiedenis.

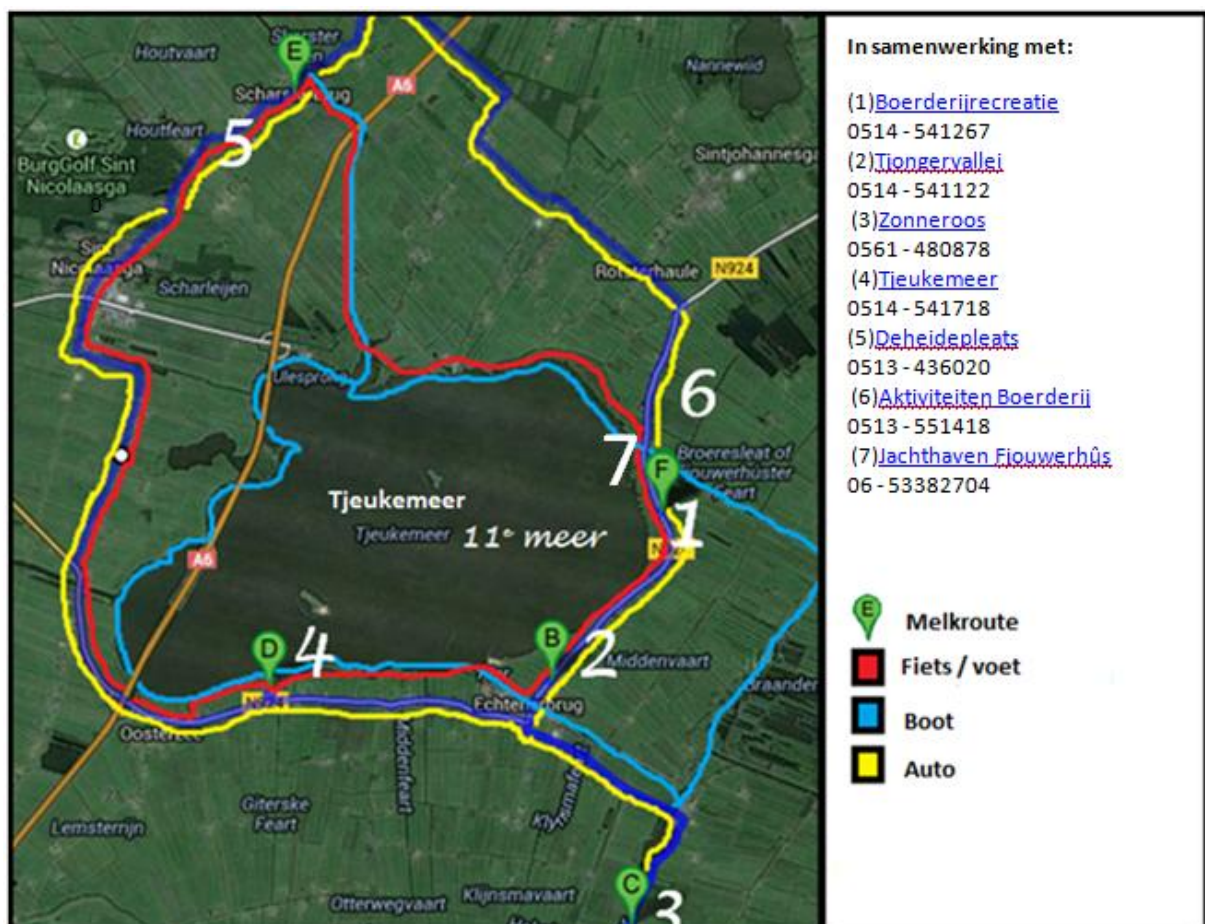
E. Vreugdenhil

In 1911 werd de elfde fabriek van N.V. Hollandia in Scharsterbrug gebouwd. Tussen 1929 en 2002 ging hij door het leven als Nestlé. De straat waaraan de fabriek staat wordt nog steeds Hollandiastraat genoemd. Sinds 2002 is Vreugdenhil de nieuwe eigenaar van de fabriek. Deze fabriek is als enige nog in werking van dit lijstje.

F. Boerderijrecreatie

Op een kleine afstand van Boerderijrecreatie liggen verschillende zuivelfabrieken of restanten hiervan. De historie is altijd goed bewaard gebleven tot nu toe.

NB. Er is gekozen om in eerste instantie een aantal zuivelfabrieken in de buurt van Boerderijrecreatie te kiezen, om een voorbeeld te geven en de rijke geschiedenis duidelijk maken.

Waardebon Melkroute

Bij inlevering van deze waardebon krijgt u het 2^e kopje koffie gratis!

Geeske Holtrop Hoekstra
Marwei 124b
8508 RH Delfstrahuizen
T. 0514-54 12 67
E. info@boerderijrecreatie.nl
www.boerderijrecreatie.nl

In samenwerking met ;

www.tjongervallei.nl

www.zonneroos.nl

www.aktiviteitenboerderij.nl

www.deheidepleats.nl

www.jachthavenfjouwerhus.nl

Bron van de oude fabriek foto's: www.zuivelhistorienederland.nl

Medewerking van: Stijntje van der Ploeg, Tim Drost stagiaires Marketing en Communicatie, Friesland College/ROC Friese Poort